143: Hakimiyyetle Alakalı Bir Soru

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

https://ilimvecihat.com

SORU

Selamun aleykum hocam, bu tekfir ile ilgili meseleler hakkında kitap çıkarırsınız çok iyi olur. Şimdi dersinizde demişsiniz ki: ''Mutezile, yaratma sıfatını Allah'tan başkasına veriyordu, bazı âlimlere göre bunlar büyük şirk işledi bazı âlimlere göre bu şirk sözlerinden şirki kastetmediler yaratma ile yapma fiilini birbirine karıştırdılar.'' ama bunu hakimiyet meselesiyle kıyas edecek olursak o zaman hakimiyeti Allah'tan başkasına veren şahıs da bazı âlimlere göre cehalet ve tevil sebebiyle mazur olabilir, doğru mu? Eğer yaratma sıfatını Allah'tan başkasına veren mazur oluyorsa, hakimiyet sıfatını Allah'tan başkasına veren şahıs da mazur olması gerekmez mi?

CEVAP

Aleykum selam ve rahmetullahi ve berekatuhû. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Mutezile fırkası ilahi adaletin gereği olarak kulun fiillerini kendi iradesiyle gerçekleştirdiğini itikat ediyorlardı. Zira işlediği amelden ötürü mükellef olabilmesi için başkasının iradesi (Allah *celle ve âlâ*) kulun iradesi üzerinde olmaması gerekir diyorlardı. Bu fikri önemli bir ayrıntıyla Mabed el-Cuheni'den devralmışlardır. Bu ayrıntı şudur: Kadim kaderciler Allah *(subhenehu ve teâlâ)*'nın ilim sıfatını inkar ediyorlardı. Yani onlara göre Allah subhanehu ve teala kulun yaptıklarından hiç bir surette haberdar değildi. Kul kendi zatında mutlak faildi. Bundan ötürü kadim kadercilerin tekfirinde ihtilaf yoktur. Mutezile fırkası ise ilim sıfatını Allah *(azze ve celle)* için kabul ediyorlardı lakın Allah *(celle ve âlâ)*'nın kul için fiili irade etmesini inkar ediyorlardı. Zira bu halde Mutezile'ye göre fiilin faili kul değil Allah olacaktı. Bu durumda masiyet işleyen kul ise masiyeti kendi iradisyle değil Allah *(celle ve âlâ)*'nın iradesiyle, icbarıyla yapmış olacak ki, akabinde de zulmen cezalandıralacaktır. Zulmü Allah *(azze ve celle)*'den nefyetmek için de fiilin faili kul kendisi olması gerekir demişlerdir. Böylece hakikatte ve Hadis ehline göre Allah'tan ayrı bir yaratma fiilini ispat etmiş oluyorlar. Yani onların dedikleri hakikatte bu manaya geliyor. Ama onlar tabiiki Allah'tan başka bir yaratıcıyı kabul etmiyorlardı. Bundan ötürü imamlarımız Mutezile fırkasını tekfir etmemişlerdir. Çünkü Hadis ehli mezhebin lazımlarıyla kişiye hüküm vermez. Ama yaratma fiilini Allah'tan başkası için iddia etmiş olsalardı tekfir ederlerdi.

Bunun gibi hakimiyeti Allah'tan başkası için iddia eden kafir olur, ama hakimiyetin Allah'tan başkası için iddia etme manasına gelen fiillerde cehalet ve tevil mani olabilir, eğer fiil ile fiilin hakikati arasında bağlantı zahir değilse. Mesela şeriattan gayri devlet yönetimlerinde idareyi belirlemek için yapılan seçimlerde oy kullanmak gibi. Bu fiil hakikatinde hüküm salahiyetini Allah'tan

başkasına vermek olsa da oy kullanan cehaletinden veya tevil ederek bunu kast etmemiş olabilir. Çünkü işlenen fiil ile hakikati arasındaki irtibat zahir değildir.

Yani Mutezilenin Allah *(celle ve âlâ)*'yı zulümden tenzih etmek için ama hakikatte Allah'tan başka yaratıcı kabul etmesi manasına gelen veya oy kullananın şeriatın gelmesi için (bu iddiada önemli bir tafsil var ama bu kısa cevap bu meseleyi burada izah etmeye münasip değildir) ama hakikatte hakimiyeti Allah'tan başkasına vermesi manasına gelen söz ve fiillerde kasıt muteberdir çünkü söylenen söz veya yapılan fiil ile hakikati arasında bağlantı zahir değildir. Ama aslen zahir olsa (yani ilahî hitapta beyan edilmiş olsa) veya şüpheleri izale edecek açıklamalar yapıldıktan sonra zahir olduysa kasta itibar edilmez. Böyle kıyaslarsan doğru olur. Allah-u Alem.

Allah’a hamd ve Rasûlü Muhammed’e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.